

Onderwijskansen gemeente Woerden

**Notitie Onderwijskansen voor kinderen van 0 – 13 jaar
2024 - 2027**

Inhoud

Hoofdstuk 1 Voorwoord	3
Hoofdstuk 2 Introductie	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Leeswijzer	4
Hoofdstuk 3 Kaders	4
3.1 Wettelijk kader	4
3.2 Lokaal kader	5
3.3 Rolverdeling	5
Hoofdstuk 4 Doel en subdoelen	6
4.1 Maatschappelijke doel	6
4.2 Subdoelen	7
Hoofdstuk 5 Relatie met andere beleidsterreinen	14
5.1 Zorg en ondersteuning	14
5.2 Gelijke kansen binnen het onderwijs	15
5.3 Armoede en schulden	15
5.4 Cultuur en sport	15
5.5 Laaggeletterdheid van volwassenen	15
5.6 Gezondheidsbevordering en preventie	16
Hoofdstuk 6 Monitoren, evalueren en verbeteren	16
6.1 Afspraken maken	16
6.2 Uitvoering	16
6.3 Monitoren van de resultaten	16
6.4 Evalueren en hoe verder?	17
Hoofdstuk 7 Financieel kader	17
7.1 Budgetten	17
7.2 Besteding van budgetten	17

Hoofdstuk 1 Voorwoord

Niemand heeft ooit zelf gekozen waar zijn of haar wiegje stond. En tegelijk is die plek heel bepalend (geweest) voor hoe het leven loopt, welke kansen je krijgt en welke kansen je hebt. En omdat die situatie zo verschillend is, brengt dat voor de maatschappij een enorme verantwoordelijkheid met zich mee: creëer gelijke kansen voor ieder kind.

Dat is een maatschappelijke opdracht en dus een verantwoordelijkheid voor iedereen: professionals, vrijwilligers, opvoeders, instellingen, noem maar op. Gemeente Woerden maakt via de Maatschappelijke Agenda werk van kansengelijkheid.

In deze notitie staan de beleidsdoelen, maar ook de concrete acties die we in Woerden uitvoeren. We is dus een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wie welke rol neemt is ook uitgewerkt en vastgelegd. In de dagelijkse praktijk zie ik dat veel partijen die verantwoordelijkheid uiterst serieus uitvoeren.

Op naar een maatschappij waarin het minder relevant is waar je wieg gestaan heeft in relatie tot de kansen die je krijgt in het leven. Bijdragen daaraan is verantwoordelijk, maar ook vreugdevol werk. Geniet daarvan!

Wethouder Jacques Rozendaal

Hoofdstuk 2 Introductie

2.1 Inleiding

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Woerden verschillende stappen gezet om onderwijsachterstanden bij kinderen te voorkomen of terug te dringen. Dit doen wij samen met de kinderopvang, het primair onderwijs, het samenwerkingsverband, de jeugdgezondheidszorg en bibliotheek Het Groene Hart. De komende jaren gaan we verdere stappen zetten. Hoe we dat gaan doen staat in deze notitie.

In 2023 is de Maatschappelijke Agenda 2023 - 2027 (verder MAG) vastgesteld. Samen met onze partners zijn doelen bepaald voor de komende jaren. Ook doelen die gericht zijn op het versterken van de onderwijskansen van kinderen in onze gemeente. Deze notitie is een verdere uitwerking van de doelen die beschreven staan in de MAG en het bijbehorende uitvoeringsplan. De notitie is opgesteld in samenwerking met het basisonderwijs, de kinderopvang en andere betrokken partners. We willen dat kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen hebben in het onderwijs. Elk kind verdient onderwijs dat hen stimuleert hun capaciteiten maximaal te ontwikkelen en benutten. We noemen deze notitie daarom geen notitie onderwijsachterstanden zoals voorheen, maar een notitie onderwijskansen. In de notitie staan alle doelgroepkinderen van baby tot en met het einde van de basisschoolperiode centraal. We streven ernaar deze kinderen de onderwijskansen te bieden die zij nodig hebben.

Binnen de Lokaal Educatieve Agenda (verder LEA) wordt de voortgang van de acties en doelen jaarlijks besproken. Als het door landelijke, regionale of lokale ontwikkelingen nodig is om doelen en ambities bij te stellen, dan stemmen we dit af binnen de LEA en leggen dit vast in het LEA-verslag. Deze notitie loopt gelijk met de eindperiode van de MAG en geldt voor de jaren 2024 – 2027.

Om te kunnen volgen of kwaliteit bevorderende afspraken uitgevoerd worden is het van belang om een werkgroep 'onderwijskansen' in het leven te roepen. Ook kan deze werkgroep toezien op de uitvoering en het effect van alle acties in deze notitie en waar nodig advies geven over bijsturing.

2.2 Leeswijzer

In het derde hoofdstuk wordt eerst ingegaan op zowel het wettelijk als het lokaal kader van het onderwijskansenbeleid. Daarnaast wordt ingegaan op de rolverdeling tussen de gemeente, de kinderopvang, het basisonderwijs, de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en de Inspectie van het Onderwijs vanuit een wettelijk oogpunt. In het vierde hoofdstuk staan het doel, de doelgroepdefinitie en de subdoelen van het beleid. We gaan verder in op de invulling van de subdoelen. Er wordt aangegeven wanneer we met elkaar vinden dat een doel is bereikt en welke acties er worden ondernomen. In het vijfde hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relatie tot andere beleidsterreinen. Hoofdstuk zes gaat over het monitoren, evalueren en verbeteren van het beleid, en hoe we dit gaan doen. Tot slot gaat hoofdstuk zeven in op het financieel kader waarbinnen het onderwijskansenbeleid wordt uitgevoerd.

Hoofdstuk 3 Kaders

3.1 Wettelijk kader

Met de invoering van de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie op 1 augustus 2010 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor het realiseren van een voor- en vroegschoolse aanbod van goede kwaliteit en kwantiteit. Een neven doel van de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie was het harmoniseren van de kinderopvang en het toenmalige peuterspeelzaalwerk en daarmee een kwaliteitsimpuls geven aan het peuterspeelzaalwerk. De Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk is in januari 2018 in werking getreden. De harmonisatie berust op drie pijlers:

- het versterken van de pedagogische kwaliteit;
- één kwaliteitskader voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (voorschoolse voorzieningen);
- één financieringsstructuur voor werkende ouders.

De Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk houdt een wijziging in van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen naar de Wet kinderopvang en enkele andere wetten. De wijzigingen in kwaliteitseisen zijn apart geregeld in de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK). Deze wet is ook in januari

2018 inwerking getreden. De nieuwe kwaliteitseisen zijn uitgewerkt in het Besluit kwaliteit kinderopvang en enkele ministeriële regelingen.

De Wet op het Primair Onderwijs en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie schrijven de verplichtingen voor aan de gemeente, het basisonderwijs en de kinderopvang op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie. Voorschoolse educatie is bedoeld voor peuters met een (risico op een) onderwijsachterstand op een voorschoolse voorziening. De gemeente heeft sinds 1 augustus 2020 de verplichting om een aanbod van in totaal 960 uur voorschoolse educatie aan deze peuters van 2,5 tot 4 jaar te bieden.

Vroegschoolse educatie is voor kinderen met een onderwijsachterstand in groep 1 en 2 van de basisschool. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft op basis van de Wet publieke gezondheid de taak om te signaleren of een kind een (risico op een) achterstand heeft als gevolg van onvoldoende taalaanbod in de eigen omgeving. De genoemde wetten tezamen vormen het wettelijk kader van het Onderwijskansenbeleid.

3.2 Lokaal kader

De MAG vormt het lokale kader van deze notitie. Met de notitie onderwijskansen willen we bijdragen aan de ontwikkeling van Woerdense kinderen tot zelfstandige volwassenen die nu en in de toekomst goed mee kunnen doen in de samenleving.

Binnen de MAG zijn drie thema's bepaald, dit zijn:

- Kansrijk Woerden
- Gezond en Vitaal Woerden
- Leefbaar en Ondernemend Woerden

Deze notitie is opgesteld vanuit het thema **Kansrijk Woerden**, maar raakt ook de andere thema's.

Kansrijk Woerden

We willen dat iedereen in Woerden een goed leven kan leiden. Woerden is een welvarende gemeente waar dit voor de meeste inwoners ook mogelijk is. Toch geldt dit niet voor iedereen; niet alle inwoners hebben dezelfde kansen om zich te ontwikkelen, gezond te leven, gezond en veilig op te groeien of mee te doen. Welvaart is niet gelijk verdeeld en wordt beïnvloed door de sociaal economische positie (o.a. inkomen en opleidingsniveau) die je inneemt. Ook een migratieachtergrond kan van invloed zijn op de mate van welvaart. Waar je woont en wat je achtergrond is, bepaalt mede de kansen die je hebt in het leven. Met het aanbieden van voorzieningen, zoals uitgewerkt in deze notitie, dragen we met elkaar bij aan het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen van 0-13 jaar.

Kansrijke start

De eerste 1000 levensdagen (-9 maanden t/m 2 jaar) van een kind zijn cruciaal voor een goede start van zijn of haar leven. De gemeente zet hierop in met het programma '**Kansrijke start**'. Binnen het programma werken partijen rondom de geboortezorg, in een lokale coalitie samen aan een actieplan. Centraal in de aanpak van een Kansrijke Start staat de hulpbehoefte van (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie.

De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen op latere leeftijd, zowel fysiek als mentaal. Een valse start bij de geboorte leidt later vaker tot problemen en ziektes en verhoogt de kans dat kinderen in aanraking komen met jeugdhulp.

De kinderopvang is een belangrijke 'vindplaats' van ouders in de eerste 1000 levensdagen van een kind. Daarom is de kinderopvang als partner aangesloten bij het programma. Zij dragen bij aan het empowerment programma voor vrouwen waarin aandacht is voor opvoeden en opgroeien en voorschoolse educatie.

3.3 Rolverdeling

Verschillende partijen spelen een rol bij de uitvoering van dit Onderwijskansenbeleid. Vanuit wettelijk oogpunt staan de Rijksoverheid, de gemeente, het basisonderwijs, de voorschoolse voorzieningen, de GGD en de Inspectie van het Onderwijs centraal. Hun rol wordt hieronder verder toegelicht.

Rol Rijksoverheid

De Rijksoverheid geeft de wettelijke kaders aan en stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van het beleid door de gemeente en het basisonderwijs.

Rol gemeente

De gemeente heeft op grond van de Wet op het primair onderwijs en de wet Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie een verplichting tot het aanbieden van voldoende voorschools aanbod in volume, spreiding en kwaliteit voor peuters met een (risico op een) taalachterstand. De Rijksoverheid stelt voor het beleid een specifieke uitkering beschikbaar aan de gemeente. Deze middelen zijn bedoeld voor:

- Voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen.
- Overige activiteiten (naast voor- en vroegschoolse educatie) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal.
- Afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuteropvanglocaties.
- Monitoren van effecten, indiceren en toeleiden, preventieve en stimulerende activiteiten ter verhoging van het bereik van doelgroepkinderen.

Aanvullend heeft de gemeente ook een eigen gemeentelijk budget beschikbaar voor onderwijskansen en peuterwerk.

De gemeente en het basisonderwijs zijn verplicht om samen afspraken te maken over het verbeteren van de leerprestaties van leerlingen met een onderwijsachterstand. De gemeente is verantwoordelijk voor voorschoolse educatie en scholen voor vroegschoolse educatie. Ook zijn gemeenten verplicht afspraken te maken op basis van gelijkwaardigheid met houders van voorschoolse voorzieningen en schoolbesturen. Onder deze afspraken vallen tenminste het definiëren van peuters met een onderwijsachterstand (doelgroepeuters), de toeleiding naar de voorschoolse educatie, het zorgdragen voor een doorgaande lijn van voor- naar vroegschoolse educatie en het behalen van resultaten bij vroegschoolse educatie.

Rol schoolbesturen basisonderwijs

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het aanpakken van onderwijsachterstanden bij hun leerlingen. Het basisonderwijs is verantwoordelijk voor de (kwaliteit van de) vroegschoolse educatie. Daarnaast kunnen in de groepen 3 tot en met 8 ook programma's ingezet worden voor bestrijden van achterstanden, in het bijzonder in de beheersing van de Nederlandse taal. Hiervoor krijgt het basisonderwijs extra middelen van de Rijksoverheid. Of een basisschool deze Rijksmiddelen krijgt en hoe hoog deze vervolgens zijn, is met ingang van 2019 bepaald aan de hand van de indicator onderwijsachterstanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Rol GGD

De GGD voert de JGZ uit. Zij onderzoeken kinderen op het consultatiebureau en op school. De JGZ heeft een wettelijke taak als het gaat om systematisch volgen en signaleren van risicofactoren die de ontwikkeling kunnen belemmeren van jeugdigen. De JGZ ziet bijna alle kinderen. Ze zijn dan ook een belangrijke samenwerkingspartner op het gebied van signaleren en verwijzen naar voorschoolse voorzieningen. De JGZ verzorgt na het constateren van een (risico op een) taalachterstand de verwijzing/indicatie naar een peuteropvang met voorschoolse educatie.

De gemeente geeft de GGD de opdracht tot het houden van toezicht op de kinderopvang. De GGD inspecteert jaarlijks alle locaties die vermeld staan in het Landelijk Register Kinderopvang. Daarnaast bezoekt zij nieuwe locaties voor de opening. Als de GGD tekortkomingen constateert in de basiskwaliteit, adviseert zij de gemeente in het inspectierapport te handhaven. De gemeente is eindverantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de geregistreerde kinderopvanglocaties en voor een juist, actueel en volledig Landelijk Register Kinderopvang.

Rol inspectie van het onderwijs (IvhO)

De Ivho houdt toezicht aan de hand van het [onderzoekskader](#) voor voorschoolse educatie en het primair onderwijs. Het toezicht op de kwaliteit bestaat uit het voorschoolse deel, het schoolse deel en de taken van gemeenten ten aanzien van voor- en vroegschoolse educatie. Daarnaast houdt de Ivho interbestuurlijk toezicht op de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten in het kader van de wet- en regelgeving kinderopvang. Het toezicht is risico gestuurd. Dat wil zeggen dat de Ivho afgaat op signalen die zij krijgt en op basis daarvan gericht onderzoek gaat doen.

Hoofdstuk 4 Doel en subdoelen

4.1 Maatschappelijke doel

Het doel van het Onderwijskansenbeleid is het verbeteren van de onderwijskansen van kinderen van 0 tot 13 jaar met een (risico op een) onderwijsachterstand. We streven ernaar dat alle kinderen dezelfde kansen krijgen.

[Kinderen met een \(risico op een\) onderwijsachterstand hebben betere onderwijskansen](#)

Dit beleid richt zich specifiek op het bieden van extra mogelijkheden en onderwijskansen voor kinderen met een (risico op een) onderwijsachterstand. Onderwijsachterstanden willen we voorkomen en terugdringen. Het is voor henzelf en voor de samenleving van groot belang dat kinderen hun capaciteiten ten volle kunnen benutten.

Het beleid richt zich zowel op het kind als op de ouders en kenmerkt zich door een intensieve samenwerking van partners zoals basisscholen, kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg en andere maatschappelijke partners.

4.2 Subdoelen

1. Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening
2. Meer (doelgroep)kinderen ontwikkelen zich binnen hun eigen mogelijkheden
3. Meer ouders* worden meer betrokken bij de (taal) ontwikkeling van hun kind
4. Meer kinderen krijgen sneller passende ondersteuning

* als we ouders schrijven bedoelen we opvoeders.

Om de subdoelen te realiseren ondernemen we een aantal acties.

1. Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening

Concreet en meetbare doelstelling

- Minimaal 90% van de doelgroepeuters maakt gebruik van voorschoolse educatie

Voorschoolse voorzieningen helpen kinderen om beter voorbereid op de basisschool te starten. Om deze reden is het belangrijk dat er binnen de gemeente voldoende voorschoolse voorzieningen beschikbaar en toegankelijk zijn.

Voorschoolse educatie

Peuters met een (risico)op een taalachterstand krijgen, wanneer zij rond de twee jaar zijn, via de jeugdarts van het consultatiebureau een indicatie voor voor- en voorschoolse educatie. Gemeenten zijn vrij om de doelgroep definitie te bepalen. De criteria die de JGZ in de gemeente Woerden op dit moment hanteert zijn:

- de peuter heeft een taalachterstand, veroorzaakt door onvoldoende taalaanbod in het Nederlands in de thuissituatie en/of
- het opleidingsniveau van één of beide ouders is lager dan MBO-3 niveau.

Het CBS heeft onderzocht wanneer een kind een onderwijsachterstand kan oplopen. Er zijn 5 belangrijke kenmerken:

- het opleidingsniveau van beide ouders;
- het herkomstland van de moeder;
- de verblijfsduur van de moeder in Nederland;
- het gemiddelde opleidingsniveau van alle moeders op de school;
- of de ouders in de schuldsanering zitten.

Voor het aanbod voorschoolse educatie geldt dat de gemeente verplicht is om te voorzien in een kwalitatief en goed dekkend voorschools aanbod voor (geïndiceerde) peuters. De vraag naar voorschoolse educatie verschilt per wijk. De gemeente wil dat er meer aanbod beschikbaar komt in de wijken waar de vraag het grootst is.

(Non) bereik voorschoolse educatie

Om meer zicht te krijgen op onder andere het bereik en non-bereik van peuters in de voorschoolse opvang (niet alleen voorschoolse educatie) bestaat onder andere de 'peutermonitor'.

Gemeenten, kinderopvangaanbieders en de GGD/JGZ registreren gegevens in de monitor die inzicht geven in het aantal peuters in de gemeente, in welke wijken zij wonen en of peuters met een indicatie voor voor- en voorschoolse educatie gebruikmaken van één van de beschikbare voorschoolse voorzieningen. En zo ja, voor hoeveel uur. Ook laat de monitor in een vroeg stadium zien of de subsidie die als voorschot is toegekend ook toereikend is. De inzichten kunnen helpen gerichte acties te ondernemen om het bereik van (VE)peuters te vergroten. Op dit moment onderzoekt

de GGD/JGZ of zij, op verzoek van onze gemeente en een aantal omliggende gemeenten, ook zonder inzet van de (kostbare) peutermonitor, de gewenste inzichten in cijfers kunnen geven. De verwachting is dat de GGD begin 2025 met een vernieuwd dashboard komt. De gemeente zal deelnemen aan het testpanel.

We stellen als realistisch doel dat 90% van de doelgroeppeuters voorschoolse educatie volgt. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde, wat al jaren rond 80% ligt. Uiteraard streven we ernaar dat alle doelgroeppeuters gebruik maken van voorschoolse educatie.

De JGZ houdt bij om welke reden een peuter geen voorschoolse educatie volgt. Deelname aan het programma voorschoolse educatie is vrijwillig, daarom is het belangrijk ouders blijvend te stimuleren dat zij gebruik maken van het aanbod. Zodra ouders de keuze gemaakt hebben en de gemeente een subsidie toegekend heeft is worden afspraken gemaakt. Bij 'ongeeoorloofd' verzuim vinden gesprekken met ouders plaats.

Peuteropvang

Ouders die geen aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag via de belastingdienst kunnen vanaf 1 januari 2024 voor hun peuter tussen de 2,5 en 4 jaar, via de gemeente een vergoeding vragen voor 10 uur (was voorheen 5 uur) per week peuteropvang voor 40 weken per jaar. De lokale subsidieregeling 'nadere regels en beleidsregels subsidiëring peuteropvang en voorschoolse educatie gemeente Woerden 2024' is hierop aangepast. Om te zorgen dat meer ouders gebruik maken van deze mogelijkheid is het belangrijk de bekendheid van de regeling te vergroten. Omdat in principe alle peuters rond de twee jaar opgeroepen worden voor een consult bij het consultatiebureau ligt het voor de hand dat juist daar ouders extra gestimuleerd worden om gebruik te maken van het aanbod.

Peuteropvang is tijdens dit consult een vast onderwerp van gesprek. De gemeente zorgt voor goede en duidelijke informatie op de website van de gemeente. Ook wordt minimaal één keer per jaar over de regeling gecommuniceerd richting betrokkenen binnen de gemeente, de kinderopvang en de JGZ. Verder is een fysieke flyer bij de JGZ beschikbaar die aan ouders meegegeven kan worden. Deze flyer gaan we actualiseren en in meerdere talen beschikbaar stellen.

Aanpassing systematiek verstrekking subsidie peuteropvang en voorschoolse educatie

Ouders die via de gemeente subsidie kunnen krijgen voor voorschoolse educatie en peuteropvang krijgen dit toegekend door de gemeente. Ook zorgt de gemeente voor de betaling, bij peuteropvang aan de ouders en bij voorschoolse educatie aan de kinderopvang. Dit vraagt veel capaciteit binnen de gemeente en is daarmee een kostbare taak. Voor ouders is de huidige manier van subsidieverstrekking erg omslachtig, omdat zij met veel verschillende partijen (JGZ, kinderopvang en gemeente) te maken hebben als zij een aanvraag willen doen. Dit maakt de regelingen onnodig ingewikkeld en minder aantrekkelijk om aan te vragen. In het land is het zeer gebruikelijk dat de kinderopvangorganisaties deze taken verricht voor de gemeente en indirect daarmee de toeslag aan de ouders betaald. De gemeente gaat per 1 april 2025 stoppen met de systematiek van het zelf toekennen en verstrekken van de subsidie voorschoolse educatie en peuteropvang en dit overdragen aan de kinderopvangorganisaties. Hiervoor is hulp ingeschakeld van een extern bureau.

Gastouderopvang

Ook gastouderopvang draagt bij aan een goede start op de basisschool en de (taal)ontwikkeling van kinderen. Ouders kiezen bewust voor deze vorm van kleinschalige kinderopvang of hebben vanwege hun beroep flexibele kinderopvang nodig. Er zijn steeds minder gastouders. Dit is een landelijke trend. Hoge leges kunnen voor potentiële gastouders een drempel zijn om te starten. Daarom zijn de leges in de gemeente Woerden per 1 januari 2024 verlaagd.

Onderwijshuisvesting

Binnen de gemeente zijn er al diverse informele samenwerkingen tussen onderwijs en kinderopvang, bekend als integrale kindcentra (IKC's). Deze initiatieven spelen in op de groeiende behoefte aan geïntegreerde voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar, waar onderwijs, kinderopvang en zorg samenkomen. Hoewel deze initiatieven succesvol zijn, ontbreekt een formeel gemeentelijk beleid dat deze ontwikkeling structureert en verder ondersteunt. De veranderende maatschappelijke behoefte aan flexibiliteit en samenwerking vraagt om een strategisch kader dat de verdere groei van IKC's bevordert. Het doel is om een consistent beleid te creëren dat duidelijkheid biedt over de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang, en dat efficiënt ruimtegebruik en optimale voorzieningen stimuleert.

Specifiek voor peuters die voorschoolse educatie volgen geldt dat vestiging van de peutergroep in hetzelfde gebouw als een school, een positieve invloed kan hebben op de doorgaande ontwikkelingslijn van een kind. De overstap van voorschoolse educatie naar school is minder groot en minder spannend voor een kind. Omdat ouders vaak zowel

kinderen naar school als naar een peutergroep moeten brengen is brengen en halen makkelijker te organiseren. Hierdoor wordt de voorschoolse educatie toegankelijker, wat een positief effect kan hebben op het bereik van doelgroeppeuters.

Acties:
• Onderzoek uitbreiding doelgroep-definitie voor- en voerschoolse educatie. • Wijkgericht voldoende aanbod voerschoolse educatie. • Onderzoek gebruik peutermonitor vs vernieuwd dashboard GGD/JGZ. • Herziening subsidiesystematiek peuteropvang en voerschoolse educatie.
• Bekendheid regeling peuteropvangtoeslag vergroten door jaarlijks de informatie op de website en in de flyer te actualiseren. In 2025 wordt de flyer ook in andere talen beschikbaar gesteld. • Gebruikmaking regeling peuteropvangtoeslag nog meer stimuleren vanuit het consultatiebureau.
• Een gemeenschappelijke visie op integrale kindcentra (IKC's) ontwikkelen, met concrete doelstellingen en tijdslijnen, ondersteund door juridische, financiële en ruimtelijke kaders om de implementatie en groei van IKC's mogelijk te maken. • Criteria voor de noodzaak en toekenning van kinderopvang in scholen vaststellen, gebaseerd op demografische ontwikkelingen en behoeften van ouders en kinderen. Een scholenkaart opstellen om inzicht te bieden in mogelijkheden voor kinderopvanglocaties binnen bestaande basisscholen. • Afspraken opstellen voor het medegebruik en de verhuur van onderwijsruimten voor kinderopvang binnen bestaande basisscholen, met richtlijnen voor samenwerking tussen onderwijs en kinderopvangorganisaties. • Nieuwe IKC-initiatieven bevorderen door samenwerkingsafspraken tussen onderwijs en kinderopvang te formaliseren, met een focus op gezamenlijke huisvesting bij nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten. • Een structurele samenwerking tussen betrokken partijen faciliteren om de soepele realisatie en voortdurende optimalisatie van IKC's te waarborgen, waarbij flexibel ruimtegebruik en gedeelde verantwoordelijkheid centraal staan.

2. Meer (doelgroep)kinderen ontwikkelen zich binnen hun eigen mogelijkheden

Concreet en meetbare doelstelling

- Voorschool: bij minstens 80% van de doelgroepeuters die met een taalachterstand binnenstromen is deze achterstand bij uitstroom afgenomen (volgens de gehanteerde observatiemethode). Deze kinderen maken dus een bovengemiddelde ontwikkeling door op taal en maken hiermee een inhaalslag t.o.v. zichzelf.
- Vroegschool: bij minstens 80% van de (doelgroep)kleuters die met een taalachterstand instromen in groep 1, is deze achterstand eind groep 2 afgenomen (volgens de gehanteerde observatiemethode). Deze kinderen maken dus een bovengemiddelde ontwikkeling door op taal en maken hiermee een inhaalslag t.o.v. zichzelf.

Een onderwijsachterstand kan meestal worden ingehaald wanneer deze op jonge leeftijd wordt aangepakt. Het is daarom van belang dat we vroegtijdig inzetten op een veilige, rijke en uitdagende leeromgeving om de ontwikkeling van doelgroepkinderen te stimuleren en zodoende hun onderwijskansen te verbeteren.

Samenwerking kinderopvang en basisonderwijs

De kinderopvang en het onderwijs zijn er beide op gericht kinderen zoveel mogelijk te stimuleren in hun ontwikkeling. In de kinderopvang gebeurt dit spelenderwijs en met een focus op vrijetijdsbesteding en in het onderwijs met een focus op educatie. Dit zijn verschillende expertises. Door intensief samen te werken kunnen de kinderopvang en scholen gebruik maken van elkaars expertise. Zo kan bijvoorbeeld de doorgaande lijn nog versterkt worden. Ook kan intensieve samenwerking helpen personele uitdagingen binnen de kinderopvang en het onderwijs (deels) op te lossen. Op verschillende plekken in onze gemeente is al veel aandacht voor samenwerking. We willen kijken waar

dit nog meer kan en ontdekken welke wensen we hierin met elkaar hebben. Een mooi voorbeeld is de start van een 'expertgroep jonge kind' in november 2024, waarbij één van de schoolstichtingen in Woerden en de kinderopvang samen gaan professionaliseren en kennis delen.

Samenwerking bibliotheek met JGZ, de kinderopvang, onderwijs en gemeente

Goed kunnen lezen leidt tot meer kennis van de wereld en dus tot het kritischer kunnen omgaan met alle informatie die er, via veel verschillende media, om ons heen te vinden is. In een wereld waarin er informatie in overvloed is, is dat een belangrijke vaardigheid die we onze kinderen moeten aanleren.

Helaas is een goede leesvaardigheid voor veel kinderen niet vanzelfsprekend. Zij vinden lezen moeilijk en vaak niet leuk. Nederland kent een dalende trend als het gaat om leesplezier en leesvaardigheid bij de jeugd. Het is dus belangrijk dat er al van jongs af aan aandacht is voor lezen en leesplezier.

Om van kinderen en jongeren lezers te maken is doorlopende aandacht voor leesbevordering essentieel. Dit start bij ouders en pedagogisch medewerkers van de kinderopvang, waarna leerkrachten in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en MBO erop voortbouwen. Daarmee ontstaat er een samenhangende leeslijn van 0-20 jaar.

Met de leesbevorderingsprogramma's BoekStart voor Baby's, BoekStart in de kinderopvang, de Bibliotheek op school in het PO, VO en MBO creëert de Bibliotheek samen met JGZ, de kinderopvang en het onderwijs een doorgaande leeslijn. Hiermee zetten we gezamenlijk in op een structurele samenwerking tussen onderwijs en bibliotheken. Het is een effectieve aanpak om kinderen en jongeren te laten uitgroeien tot leesvaardige, mediawijze en kritische volwassenen.

Kwaliteitsdialoog voorschoolse voorzieningen, basisonderwijs en gemeente

Op grond van de Wet op het Primair onderwijs (artikel 160 lid 1b) dient de gemeente resultaatafspraken te maken over voor- en voerschoolse educatie met de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs. Het doel is om de kwaliteitsdialoog tussen de voorschoolse voorzieningen, het basisonderwijs en de gemeente op gang te houden en om de voor- en voerschoolse educatie opbrengstgericht te maken. Door goed met elkaar samen te werken, de ontwikkeling van kinderen te monitoren en kwaliteitsversterkende afspraken met elkaar te maken, kunnen we de ontwikkelkansen van alle kinderen in Woerden vergroten. De resultaatafspraken hebben wij vertaald in de hiervoor genoemde doelstellingen.

Heterogene VE-groepen

We streven naar zoveel mogelijk heterogene peutergroepen met voerschoolse educatie, waarbij maximaal 50% van de peuters een doelgroeppeuter (met indicatie voor voerschoolse educatie) is. Juist door te spelen met kinderen die de Nederlandse taal beheersen, leren doelgroeppeuters veel. Het zorgen voor heterogene VE-peutergroepen hangt samen met voldoende wijkgericht aanbod aan VE-locaties.

Wanneer het niet lukt om het aantal doelgroepkinderen op maximaal 50% te houden, dan kan op peutergroepen waar 75% of meer doelgroeppeuters zijn een extra pedagogisch medewerker op de groep ingezet worden. Door de inzet van een extra pedagogisch medewerker is er onder andere meer individuele aandacht voor de VE-peuters mogelijk. Ook is er meer aandacht voor ouderbetrokkenheid en is er gelegenheid om in kleinere groepjes te werken. Hierdoor ontstaat meer rust in de groep.

Gastouderopvang

Er is steeds meer aandacht voor het versterken van de kwaliteit van gastouderopvang. Hier zien de inspecteurs van de GGD op toe. Gastouderbureaus organiseren regelmatig thema-avonden voor hun gastouders. Hier liggen kansen om belangrijke onderwerpen, rondom het bevorderen van gelijke kansen, te bespreken met gastouders. Zo kan bijvoorbeeld WoerdenWijzer tijdens een thema-avond toelichten waar gastouders terecht kunnen als zij zich zorgen maken om kinderen en/of gezinnen en op welke signalen zij kunnen letten en kan de bibliotheek het belang van voorlezen aan kinderen toelichten.

Nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomerskinderen krijgen bijzondere aandacht. Dit zijn kinderen die nog niet lang in Nederland zijn en de Nederlandse taal nog niet kennen. Van kinderen in de leeftijd van groep 1 en 2 wordt verwacht dat zij spelenderwijs de Nederlandse taal snel oppakken. Deze kinderen kunnen starten op één van de basisscholen binnen onze gemeente. Ook al pakken deze kinderen de Nederlandse taal vaak snel op, het vraagt wel om extra begeleiding vanuit de school. Als blijkt dat de Nederlandse taal nog te moeilijk is kunnen zij het eerste jaar een aantal dagen naar de Schakelklas bij De Achtsprong. Hier begeleidt een gespecialiseerde docent de kinderen extra bij hun taalontwikkeling. Kinderen in de leeftijd van groep 3 tot en met 8, starten eerst een volledig jaar in de taalklas bij

basisschool De Kring. Daarna kunnen zij uitstromen naar één van de basisscholen binnen onze gemeente. Soms blijven kinderen iets langer in de taalklas, omdat de leerling de Nederlandse taal nog niet voldoende beheerst om mee te komen in het reguliere onderwijs. Meestal hebben kinderen bij de overgang naar het reguliere onderwijs nog extra ondersteuning nodig. Om scholen hierbij te helpen heeft Passenderwijs een taalexpert aangesteld.

Om het nieuwkomersonderwijs snel beschikbaar en toegankelijk te houden is het nodig om op tijd inzicht te hebben in de toestroom van kinderen per leeftijdsklasse. Op deze manier is bijvoorbeeld beter in te schatten op welke momenten de nieuwkomersklas(sen) vol zitten en er eventueel een nieuwe klas bij zou moeten komen. Hierin is de gemeente wel afhankelijk van de informatieverstrekking vanuit het COA. Afspraken over de nieuwkomersklas(sen) en de Schakelklas worden gemaakt binnen de stuurgroep 'nieuwkomers Woerden/Oudewater', waar Passenderwijs de coördinerende functie heeft. De nieuwkomersvoorziening wordt gefinancierd door Passenderwijs en de gemeente.

Acties:
• Versterken samenwerking tussen pedagogisch medewerkers binnen de kinderopvang en de intern begeleiders en/of taalspecialisten van basisscholen.
• Een bijeenkomst voor alle kinderopvangorganisaties organiseren in samenwerking met de bibliotheek rondom taal en (voor)lezen. • Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om BoekStart in de Kinderopvang structureel uit te rollen naar alle VE-locaties.
• Jaarlijkse monitoring resultaten VVE. • Jaarlijkse dialoog tussen scholen, aanbieder(s) van voorschoolse educatie en gemeente ter versterking van de kwaliteit van voor- en voerschoolse educatie. • Maken kwaliteit bevorderende afspraken (bv tav doorgaande leerlijn), vast te stellen binnen de LEA.
• Per halfjaar evalueren en afspraken maken die bijdragen aan het streven naar zoveel mogelijk heterogene peutergroepen voorschoolse educatie met maximaal 50% doelgroeppeuters en 50% reguliere peuters.
• Afstemmen en afspraken maken met gastouderbureaus over de toevoeging van relevante onderwerpen, gericht op het vergroten van gelijke kansen, aan de thema-avonden die zij organiseren.

3. Meer ouders worden meer betrokken bij de (taal) ontwikkeling van hun kind

Concreet en meetbare doelstelling

- Minimaal 60 gezinnen volgen een traject taalvisite

Bij het uitwerken van uitgangspunten rondom ouderbetrokkenheid bepalen we met elkaar wat we verstaan onder ouderbetrokkenheid, wat willen we bereiken, wat is hiervoor nodig per wijk, wanneer zijn we tevreden en hoe meten we dit?

Onderzoeken rondom ouderbetrokkenheid in het [basisonderwijs](#) en in de [kinderopvang](#) hebben laten zien dat leerlingen zich beter ontwikkelen en betere resultaten halen als ouderbetrokkenheid op de juiste manier wordt ingevuld.

De taalontwikkeling start vanaf het moment dat een baby de eerste stemmen hoort. Ouders komen met hun baby bij het consultatiebureau. Zij geven aan ouders aan hoe belangrijk het is dat zij hun kind stimuleren in hun spraak, taal- en leesontwikkeling en delen praktische tips.

Als kinderen een andere thuistaal hebben dan de Nederlandse taal, is het waardevol als ouders in de thuistaal veel praten, zingen, vertellen en voorlezen. Deze taal kennen en begrijpen ouders het beste en kunnen zij daarom ook het beste overdragen aan hun kinderen. Kinderen die de taal of talen van hun ouders van jongs af aan goed meekrijgen, zijn heel goed in staat om later het Nederlands erbij te leren.

Ouderbetrokkenheid houdt partnerschap in: ouders, voorschoolse voorzieningen en scholen zien elkaar als partners, stemmen onderwijs en opvoeding op elkaar af, informeren elkaar en streven naar samenwerking. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt zo gewerkt aan optimale onderwijskansen voor het kind.

Bij voor- en vroegschoolse educatie geldt dat ouderbetrokkenheid een belangrijke succesfactor is voor het bereiken van resultaten in taalontwikkeling. Als ouders thuis ook educatieve activiteiten met hun kinderen uitvoeren, veel praten met hun kind en belangstelling tonen voor wat een kind heeft meegemaakt op de voorschool en in de kleuterklassen, leidt dat tot hogere opbrengsten van voor- en vroegschoolse educatie.

Samen met onze partners werken wij de komende periode uit op welke wijze ouderbetrokkenheid versterkt wordt. Veel factoren, zoals bijvoorbeeld achtergrond, sociaal economische status en laaggeletterdheid hebben invloed op de ouderbetrokkenheid. We bekijken wijkgericht wat nodig is. Hiervoor is het belangrijk om goed inzicht te krijgen met welke populatie en uitdagingen elke wijk te maken heeft. Met behulp van onder andere cijfers/gegevens uit lokale, regionale of landelijke dashboards maken we dit inzichtelijk.

BoekStart koffertje voor ouders

BoekStart is een leesbevorderend programma van de Bibliotheek. De BoekStart Coach heeft nauw contact met de Consultatiebureaus, ze zorgt voor een wisselende collectie boekjes op het consultatiebureau en ze stimuleert ouders tijdens spreekuren en Ouder- en Kindcafé's om vaker voor te lezen om zo de woordenschat van hun kind te vergroten.

Met drie maanden krijgen ouders van de gemeente of het consultatiebureau een BoekStart bon. Hiermee kunnen zij gratis lid worden bij de Bibliotheek en ontvangen ze een BoekStart koffertje met twee boekjes, tips voor het voorlezen en uitleg waarom voorlezen belangrijk is. Uit onderzoek blijkt dat ouders die meedoen met BoekStart en hun baby al voor dat deze acht maanden oud is voorlezen, kinderen hebben die hoger scoren op taal.

Met BoekStart in de Kinderopvang werken de Bibliotheek en de kinderopvanglocatie samen aan een taalrijke omgeving, een rijke boekencollectie, geschoolde medewerkers en betrokken ouders.

Anderstalige (voor)leesboeken

De Bibliotheek biedt steeds meer anderstalige (voor)leesboeken aan en stimuleert ouders vooral in hun eigen taal voor te lezen en boekjes aan te bieden. Met een Bibliotheekabonnement kunnen ouders gebruik maken van voorleesfilmpjes in diverse talen. In de toekomst gaat de Bibliotheek ook anderstalige voorleesmomenten organiseren, waarbij het voorlezen in de moedertaal centraal staat.

Brugfunctie op scholen

Op 6 basisscholen worden brugfunctionarissen ingezet. De brugfunctionaris slaat een 'brug' tussen ouders en scholen en verzorgt de communicatie tussen deze partijen. Ook zorgt de brugfunctionaris voor verbinding met organisaties in de wijk die van betekenis kunnen zijn voor de gezinnen. De brugfunctionaris heeft meer tijd en mogelijkheid om op een meer directe en persoonlijke manier (dan via de gebruikelijke kanalen van de scholen) met ouders in contact te staan en belangrijke informatie van scholen over te brengen. De brugfunctionaris helpt zo nodig de ouders op een laagdrempelige manier bij allerlei vraagstukken, zoals hen de weg wijzen naar instanties die ondersteuning bieden. De scholen die een brugfunctionaris hebben ervaren dat de brugfunctionaris voor bepaalde groepen ouders een belangrijke rol speelt bij het vergroten van ouderbetrokkenheid.

We volgen de inzet van brugfunctionarissen door per halfjaar te evalueren. Dit doen we met alle betrokken partijen: scholen, brugfunctionarissen en gemeente. Op basis van gezamenlijke bevindingen worden taken eventueel bijgesteld.

De landelijke subsidieregeling die beschikbaar was voor de inzet van brugfunctionarissen is in Woerden aan slechts één basisschool beschikbaar gesteld. Binnen de LEA wordt besproken hoe verder met de brugfunctie vanaf augustus 2025.

Taalvisite

De kinderopvang en scholen kunnen gezinnen aanmelden voor taalvisite. Taalvisite wordt verzorgd door de bibliotheek. Bij taalvisite worden ouders gestimuleerd hun kinderen voor te lezen, ook nadat het traject afgelopen is. We stellen taalvisite beschikbaar voor meer gezinnen en stimuleren de kinderopvang en scholen nog meer om gezinnen hiervoor aan te melden.

De bibliotheek onderzoekt of het zinvol is om het aantal momenten dat vrijwilligers langs gaan bij gezinnen op te rekken van 15 naar 20 keer. Meer tijd om de bewustwording en het gedrag van ouders te veranderen lijkt nodig.

Ook onderzoeken we of op scholen groepstaalvisite aangeboden kan worden en hoe we dit als gemeente kunnen faciliteren. Hiermee worden nog meer gezinnen bereikt. Een pilot op de school in Zegveld was succesvol.

Ouders helpen elkaar

Er zijn ouders die niet uit zichzelf contact leggen met de kinderopvang of school van hun kind. Hierin kunnen ouders elkaar helpen. De ene ouder kan de andere ouder begeleiden en letterlijk en figuurlijk meenemen tijdens de hele kinderopvang en/of schoolperiode. Het aan elkaar koppelen van ouders kan bijvoorbeeld een taak van de brugfunctionaris zijn. Hierover gaan we met elkaar in gesprek.

Successen delen

Succesvolle Woerdense, maar ook landelijke aanpakken delen we met elkaar. Dit doen we per mail en via bestaande overlegstructuren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de LEA (themabijeenkomsten) en het jaarlijkse VVE-overleg.

Basisvaardigheden

De gemeente werkt aan het project aanpak basisvaardigheden (waaronder laaggeletterdheid). Waar mogelijk maken we een koppeling met eventuele acties die vanuit dit project tot stand komen en gericht zijn op het stimuleren van ouders om een taalrijke thuissituatie te creëren.

Acties:
• Onderzoeken of uitbreiding van de brugfunctie mogelijk is. Zowel in aantal uren per school en/of in het aantal scholen.
• Onderzoeken hoe het programma 'Kansrijke Start' bij kan dragen aan het vergroten van ouderbetrokkenheid.
• Samen met partners: - brengen we de lokale positie per wijk in beeld met cijfers/gegevens uit lokale, regionale of landelijke dashboards; en - werken we uitgangspunten met betrekking tot ouderbetrokkenheid uit; en - brengen we succesvolle aanpakken ouderbetrokkenheid in kaart; en - komen we met een voorstel voor een aanpak per wijk.
• Inzet brugfunctie basisonderwijs, evaluatie per halfjaar. • Binnen de LEA bespreken hoe verder met de inzet van de brugfunctie vanaf augustus 2025.
• Meer gezinnen maken gebruik van taalvisite. • Onderzoeken uitbreiding (groeps)taalvisite.
• Bespreken op welke manier ouders aan elkaar gekoppeld kunnen worden om zo de ouderbetrokkenheid te vergroten. En afstemmen welke rol brugfunctionaris hierbij kan hebben.
• Mogelijkheden onderzoeken om activiteiten vanuit het project aanpak basisvaardigheden te koppelen aan ouderbetrokkenheid.

4. Meer kinderen krijgen sneller passende ondersteuning door een betere samenwerking tussen betrokken partijen

Concreet en meetbare doelstelling

- Er zijn afspraken tussen JGZ, de kinderopvang, het primair onderwijs en WoerdenWijzer over de samenwerking. Daarbij is duidelijk wie welke rol heeft en de casusregie pakt. En welk aanbod/ondersteuning in de sociale basis ingezet kan worden of nodig is rondom het kind om de onderwijskansen te verbeteren.
- Er is een SMI-regeling opgesteld.

In de vroege kinderjaren ontwikkelen kinderen motorisch, sociaal-emotioneel en cognitief het snelst, waardoor al vroeg aanzienlijke verschillen in de ontwikkeling van kinderen kunnen ontstaan (zie ook, [onderzoek Rijksuniversiteit Groningen](#)). Veelal worden deze verschillen pas goed zichtbaar op het kinderdagverblijf of tijdens de periode op de peuterschool (2,5 – 4 jaar). In de periode 0 – 4 jaar worden alle kinderen regelmatig individueel gezien bij het consultatiebureau. Bij het consult van 2 jaar wordt vastgesteld of een indicatie voor- en vroegschoolse educatie afgegeven wordt. Toch is op dat moment vaak nog niet duidelijk of er alleen sprake is van een risico op een taalachterstand of dat er meer aan de hand is. Dit wordt vaak pas ontdekt op de peuterschool. Op dat moment is het belangrijk dat JGZ, de kinderopvang, het primair onderwijs en WoerdenWijzer goed

samenwerken om zo snel mogelijk passende ondersteuning te vinden. Dit komt niet alleen de onderwijskansen van het betreffende kind ten goede, maar ook die van de andere kinderen op de groep. Alle kinderen hebben voldoende aandacht en begeleiding nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

Samenwerking JGZ, de kinderopvang, het primair onderwijs en WoerdenWijzer

Als kinderen op de basisschool zitten en naar de buitenschoolse opvang (BSO) gaan is een goede afstemming tussen school en de kinderopvang belangrijk. Zorgen of problemen rondom een kind op school werkt door op de BSO en andersom. Dit maakt scholen en BSO's belangrijke samenwerkingspartners. Het uitwisselen van tips over hoe om te gaan met het kind kunnen voor het kind al helpend zijn. Als meer passende ondersteuning nodig is voor een kind worden naast de school en de BSO ook JGZ en WoerdenWijzer ingeschakeld. Uiteraard altijd met toestemming van ouders.

Regeling Sociaal Medische Indicatie (SMI)

Soms komen ouders tijdelijk in aanmerking voor de zogenoemde sociaal medische indicatie (SMI) regeling. Bijvoorbeeld wanneer ouders vanwege een sociale of medische situatie niet in staat zijn om voor hun kinderen te zorgen en hen niet voldoende kunnen stimuleren in hun ontwikkeling. Als deze kinderen dreigen achter te blijven in hun ontwikkeling kunnen ouders een vergoeding krijgen voor kinderopvang (1 – 12 jaar). Alleen ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag via de belastingdienst kunnen gebruikmaken van de regeling.

Gemeenten hebben veel vrijheid om de SMI-regeling in te richten. De SMI-regeling valt op dit moment onder de bijzondere bijstand en wordt uitgevoerd door Ferm Werk. Er is geen gemeentelijk beleid vastgelegd. Het aanvragen van SMI is voor ouders vaak ingewikkeld, omdat zij met veel partijen te maken hebben. Ook blijkt dat ouders regelmatig aangeven dat zij de inkomensafhankelijke bijdrage niet kunnen betalen.

Wij zijn van mening dat de SMI-regeling een voorliggende voorziening moet zijn die gericht ingezet kan worden in situaties waarin dit tijdelijk nodig is. Monitoring is hierbij belangrijk. Bij een SMI-aanvraag zou veel breder naar het gezin gekeken moeten worden met het doel naar structurele oplossingen voor het gezin te zoeken. Hierdoor hoeft de SMI-regeling niet onnodig lang ingezet te worden.

We willen daarom bekijken of we de regeling anders vorm kunnen geven, een eigen regeling opstellen en mogelijk afwijkende criteria bepalen door bijvoorbeeld voor de laagste inkomensklasse af te zien van het betalen van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Hiermee willen we de regeling toegankelijker maken.

Acties:
• Verbeteren samenwerking JGZ, de kinderopvang, het primair onderwijs en WoerdenWijzer, waardoor sneller passende ondersteuning beschikbaar is voor (zorg)peuters. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over rollen, verantwoordelijkheden en te volgen lijnen.
• Opstellen SMI-regeling.

Hoofdstuk 5 Relatie met andere beleidsterreinen

Het onderwijskansenbeleid raakt andere beleidsterreinen en onderwerpen. Het gaat daarbij met name om de aanpalende beleidsterreinen zorg en ondersteuning, gelijke kansen in het onderwijs, armoede en schulden, cultuur en sport, laaggeletterdheid van volwassenen en gezondheidsbevordering en preventie. In dit hoofdstuk wordt daar kort op ingegaan.

5.1 Zorg en ondersteuning

Het team Jeugd & Gezin van Woerden Wijzer is betrokken bij veel gezinnen met jonge kinderen in de gemeente. Omdat ze niet gehouden zijn aan vaste contactmomenten kunnen ze het dreigen van achterstanden soms eerder dan het consultatiebureau signaleren. Een goede samenwerking tussen het consultatiebureau/JGZ en het team Jeugd & Gezin is daarvoor essentieel. Binnen het team Jeugd & Gezin is een coördinator werkzaam voor onder andere het hele onderwijsveld in de gemeente. Alle kinderopvanglocaties met voorschoolse educatie en alle scholen in de gemeente hebben, naast de coördinator, een vast contactpersoon binnen Woerden Wijzer waar zij terecht kunnen voor (ondersteunings)vragen. Het team Jeugd & Gezin werkt, naast scholen en de kinderopvang ook samen met huisartsen, het voorliggend veld en jeugdgezondheidszorg. Doordat zorgen rondom een kind vroeg en effectief worden gesignaleerd, besproken en opgepakt, kan worden voorkomen dat problemen groter worden en er (dure) jeugdhulp moet worden ingezet. Het is hierbij ook belangrijk dat alle partijen goed gebruik maken van de verwijzindex. Indien nodig wordt samenwerking gezocht met het Samenwerkingsverband.

5.2 Gelijke kansen binnen het onderwijs

Het thema 'Gelijke Kansen binnen het onderwijs' krijgt de laatste jaren vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen veel aandacht, onder de noemer Gelijke Kansen Alliantie ([GKA](#)). Ook de gemeente Woerden is aangesloten bij de GKA. Geconstateerd is dat de onderwijskansen van kinderen van lager en hoger opgeleide ouders steeds meer uit elkaar lopen. Kern van de GKA is dat er naar wordt gestreefd dat kinderen met gelijke talenten ook gelijke kansen krijgen in het onderwijs, van voorschools tot HBO/Universiteit. Hiervoor worden door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld aan scholen. Het zogenoemde GKA-budget is binnen de gemeente Woerden gebruikt om invulling te geven aan de brugfunctie op zes basisscholen.

Ook met de middelen van Nationaal Programma Onderwijs wordt ingezet op activiteiten die de onderwijskansen van kinderen en jongeren uit onze gemeente vergroten. Denk hierbij aan extra taalondersteuning, extra jeugdhulp in het voortgezet onderwijs, inzet van de Gezonde School en het versterken van de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren in onze gemeente. Sportieve en culturele activiteiten leveren hier een belangrijke bijdrage in. Het Nationaal Programma Onderwijs loopt nog tot en met juli 2025, daarna stopt de regeling.

5.3 Armoede en schulden

Kinderen die opgroeien in armoede raken vaak al vroeg in hun leven op achterstand. Bijvoorbeeld op het gebied van taalontwikkeling en gezondheid. Vervelende gevoelens zoals het zich buitengesloten voelen of schaamte omdat er thuis weinig geld is, nemen kinderen mee naar school. Hierdoor komen kinderen moeilijk tot leren. Scholen, maar ook de kinderopvang zijn een belangrijke vindplaats voor armoede. Zij kunnen veel doen om kinderen in situaties van armoede te ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het opbouwen van een vertrouwensband met ouders, de invoering van gezonde schoollunches, kennis over beschikbare regelingen voor ouders en het beperken van schoolkosten en de vrijwillige ouderbijdrage.

Het is belangrijk dat de gemeente, scholen, JGZ en lokale partners (van sport-, culturele en welzijnsorganisaties) goed samenwerken. Het kabinet zet zich er al langere tijd voor in dat minder kinderen opgroeien in armoede. Voor scholen is onder andere een handreiking '[Omgaan met armoede op scholen](#)' ontwikkeld. Deze handreiking helpt scholen en de kinderopvang om armoede te signaleren en ouders in armoede te ondersteunen en te stimuleren. Ook is er een boekje en is digitaal informatie beschikbaar over alle financiële regelingen in de gemeente. Armoede is een belangrijk thema binnen de LEA en krijgt continue aandacht. Deze notitie sluit aan op het armoedebeleid binnen de gemeente Woerden.

5.4 Cultuur en sport

Uit Neurologisch onderzoek is gebleken dat bewegen en cultuureducatie bijdraagt aan de cognitieve ontwikkeling van het kindereen ([Mieras](#), [Scherder](#)). Het stimuleert rijke verbindingen in de hersenen die het vermogen om te leren bepalen. Uit longitudinaal onderzoek ([Mulier Instituut](#)) blijkt dat deelname aan cultuur en sport een positief effect heeft op de leerprestaties op school. Stressfactoren als gevolg van gespannen situaties in het gezin en geen toegang hebben tot sport en cultuur, bijvoorbeeld als gevolg van armoede, betekent dat kinderen zich niet tot hun volle potentie ontwikkelen. Door de toegankelijkheid te bevorderen tot cultuur en sport in het onderwijs, bieden we opgroeiende kinderen de hulpbronnen die nodig zijn om zich zo te ontwikkelen dat zij later optimaal mee kunnen doen. Door de leefwerelden van kinderen te verbinden (thuis gezin, school en vrije tijd) dragen we optimaal bij aan de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Zo groeien zij op tot veerkrachtige jongvolwassenen die in staat zijn om hun eigen leven in te richten naar potentie en behoefte. Om die reden hechten we in Woerden belang aan brede cultuureducatie in alle scholen (PO, VO, MBO, SBO en Praktijkonderwijs) met vakdocenten van KUVU en Klooster, ter ontlasting van leerkrachten. Bevorderen we sport & cultuurdeelname in de vrije tijd, ook voor mensen met een smalle beurs. En verbinden we cultuur en sport met de Regiopas.

5.5 Laaggeletterdheid van volwassenen

Als ouders voldoende taalvaardig zijn biedt dit niet alleen voor hen, maar ook voor hun kinderen kansen. Iemand die laaggeletterd is heeft moeite met lezen en schrijven in de Nederlandse taal en dat belemmert het dagelijkse functioneren. Vanuit de ministeries OCW, SZW en VWS is er het landelijk programma '[Tel mee met Taal](#)'. Het programma richt zich op het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid en het bevorderen van lezen, aanvullend op het reguliere onderwijs. Via dit programma kunnen kinderen met een risico op taalachterstand gesignaleerd worden. Daarnaast biedt de gemeente taaleducatie aan Oekraïners en mensen met een beperkte leerbaarheid.

Er wordt gewerkt aan het terugdringen van laaggeletterdheid. In 2025 wordt hiervoor een beleidsplan opgesteld. Dit wordt gedaan in samenwerking met partners uit het werkveld. Het Taalhuis voert de coördinatie van het netwerk basisvaardigheden. De gemeente heeft hierin een regisserende rol en legt de inbreng van partners vast in een beleidsplan.

Het Onderwijskansenbeleid richt zich concreet op laaggeletterdheid van kinderen tot 13 jaar. Bij het vinden van laaggeletterde inwoners die gebruik willen maken van een scholingsaanbod, kan gebruik gemaakt worden van het netwerk binnen het onderwijskansenbeleid en omgekeerd. Met deze netwerkaanpak wordt getracht meer laaggeletterden te bereiken, en deze groep toe te leiden naar een voor hen op maat passend taalaanbod.

5.6 Gezondheidsbevordering en preventie

Gezondheidsbevordering en preventie op scholen loont (trimbos). Er zijn gezondheid bevorderende programma's voor scholen (o.a. de [gezonde school-aanpak](#)) die ertoe leiden dat scholieren gezonder gedrag vertonen, op school beter presteren en minder vaak vroegtijdig school verlaten. Maatregelen hebben meer effect als scholen ze structureel uitvoeren en als de maatregelen integraal zijn opgezet. GGD'en en scholen zijn positief over planmatig werken omdat het helpt om gezondheidsbevordering gemakkelijker in het schoolbeleid en de dagelijkse activiteiten op te nemen. Wel hebben scholen behoefte aan praktische handvaten om de maatregelen stapsgewijs te kunnen uitvoeren.

Zo gaan we in samenwerking met de gezonde school adviseur van de GGD en zorgcoördinatoren van twee middelbare scholen interventies implementeren gericht op preventie van middelengebruik; met name roken, vaperen en alcohol. Ook verkennen we samen met de gemeenten Montfoort en Oudewater de mogelijkheden voor de aanpak [Opgroeien in een Kansrijke Omgeving](#) (OKO). OKO is een Nederlandse preventieaanpak voor gemeenten. Deze structurele en integrale aanpak richt zich op het voorkomen van alcohol, drugs en tabak gebruik door jongeren door een leefomgeving te vormen waarin ze gelukkig en gezond kunnen opgroeien.

Tot slot maakt de school onderdeel uit van een bredere context (buurt, wijk, stad) waar kansen liggen voor gezondheidsbevorderingen en preventie. Te denken valt aan sociale ontmoetingsplekken en het vergroenen van schoolpleinen voor het tegengaan van gezondheidsachterstanden.

Hoofdstuk 6 Monitoren, evalueren en verbeteren

Het is van belang om de uitvoering en de opbrengsten van het Onderwijskansenbeleid te volgen, conclusies te trekken, de afspraken te evalueren en het beleid waar mogelijk te verbeteren. Zo wordt geëvalueerd of de goede dingen worden gedaan en of de dingen goed gedaan worden.

6.1 Afspraken maken

Met de voorliggende notitie heeft de gemeente met de samenwerkingspartners afspraken gemaakt over de te bereiken (sub)doelen, de onderliggende doelstellingen en de acties om die te bereiken.

6.2 Uitvoering

De werkgroep OKB geeft invulling aan het gemeentelijk onderwijskansenbeleid. De gemeente heeft de regie over de werkzaamheden van de werkgroep OKB. Het Onderwijskansenbeleid wordt vertaald naar een concrete uitvoeringsagenda. Ieder jaar wordt bepaald welke acties en/of projecten prioriteit hebben en uitgevoerd gaan worden. Op deze manier wordt de samenwerking bevorderd en helder beschreven wie wat gaat doen met welk doel. De LEA wordt jaarlijks in het najaar geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoeringsagenda. De werkgroep OKB verzorgt de voorbereiding.

6.3 Monitoren van de resultaten

Met de werkgroep OKB wordt afgestemd hoe vastgesteld kan worden of datgene wat gedaan wordt leidt tot het bereiken van de (sub)doelen. De monitoring moet zoal inzicht geven in het bereik van de doelgroep en de kwaliteit en de resultaten van het Onderwijskansenbeleid.

6.4 Evalueren en hoe verder?

Op basis van de monitoring kan de balans worden opgemaakt. De bevindingen worden in een overzicht verwerkt en jaarlijks besproken in het LEA overleg. Dit richt zich op:

- In hoeverre zijn de afspraken nagekomen?
- Welke resultaten zijn behaald en wat waren hierbij succesfactoren en knelpunten?
- Wat betekent dit voor het vervolg?

Op basis hiervan kunnen beleidsonderdelen gehandhaafd of bijgesteld worden en een plek krijgen in de uitvoeringsagenda.

De gemeenteraad wordt jaarlijks met een informatienota geïnformeerd over de resultaten van het beleid en de eventuele verbeteracties.

Hoofdstuk 7 Financieel kader

7.1 Budgetten

De budgetten Peuterwerk en Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) vormen samen het financiële kader voor de uitvoering van het Onderwijskansenbeleid. Het budget OAB betreft voor het grootste deel een specifieke uitkering van het Rijk. Voor de specifieke uitkering is met ingang van 2023 een tijdvak ingegaan van vier kalenderjaren. In het najaar van een kalenderjaar ontvangt de gemeente een voorlopige toekenning voor het volgende jaar en een definitieve toekenning voor het lopende jaar. De gemeente dient de besteding van de specifieke uitkering jaarlijks te verantwoorden aan het Rijk. Middelen die in een jaar niet zijn besteed, kunnen meegenomen worden naar het volgende jaar.

Middelen die in 2026 niet zijn besteed worden door het Rijk teruggevorderd, met uitzondering van een bedrag ter hoogte van de helft van de uitkering in 2026 (het laatste jaar in het tijdvak). Op dit moment wordt door het Rijk onderzoek gedaan of de wijze van financiering na 2026 blijft zoals deze nu is.

Omdat de specifieke uitkering van het Rijk in 2024, zelfs met de toevoeging van het resterende deel uit 2023 onvoldoende is om het huidige beleid uit te voeren heeft de gemeente in 2024 vanuit eigen middelen budget toegevoegd aan OAB. Ook in 2025 en 2026 stelt de gemeente hier eigen budget voor beschikbaar.

Voor peuterwerk, een toeslag voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag via de belastingdienst, is een apart budget beschikbaar.

Tot 31 juli 2025 zijn nog NPO-gelden beschikbaar die deels ook voor activiteiten die in deze notitie beschreven staan, ingezet worden. De besteding van deze gelden ligt vast in het Woerdens Programma Onderwijs 2023-2025.

7.2 Besteding van budgetten

Het onderwijskansenbeleid wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door onze samenwerkingspartners. Voor de uitvoering stelt de gemeente middelen beschikbaar aan de hand van de Algemene Subsidieverordening gemeente Woerden en twee subsidieregelingen. Op basis van de subsidieregeling Voorschoolse Educatie en Peuteropvang kunnen kinderopvangorganisaties subsidie aanvragen voor peuteropvang en voorschoolse educatie. Op basis van de Algemene subsidieverordening en de subsidieregeling algemene voorzieningen Sociaal Domein kunnen ook andere organisaties, zoals de bibliotheek en de scholen subsidie aanvragen. Resterende middelen zet de gemeente in voor onder andere het toeleiden van peuters naar voorschoolse educatie door de JGZ en monitoring van resultaatafspraken voor- en voorschoolse educatie.